

Jean Louis

Raduit de Souches:

největší Brňan
17. století

aneb Jak francouzský důstojník Brno zachránil

1608-1682

Příběh slavného obránce Brna,
pocházejícího z francouzského
přístavního města La Rochelle, který
zbudoval svou kariéru pod
habsburskou vlajkou a usadil se na
jižní Moravě.

Doba mušketýrů, 17. století, poslední fáze Třicetileté války, válka švédsko-francouzská, 1635 -1648.

Střetnutí protestantského a katolického tábora se odehrává zejména na území střední Evropy. Francie, ač katolická, vstupuje přímo do války po boku protestantského Švédska s cílem oslabit moc habsburského domu.

Naopak náš hrdina, Jean Louis Raduit de Souches, se po dobytí města La Rochelle roku 1628 kardinálem Richelieu, nechá, v souladu se svou vírou, naverbovat do švédské armády, poněvadž jako druhorozený syn má jen malé šance na zdědění rodinných statků. Po konfliktech s vrchním velením švédské armády a marném pokusu vstoupit do služeb Ludvíka XIII. přijme jakožto žoldnéřský voják nabídku Leopolda I. Viléma, bratra císaře Ferdinanda III., který chce využít jeho znalostí protivníkovy, tedy švédské strany, a vstoupí do habsburských služeb.

Díky svému talentu, odvaze a statečnému činu při obléhání Olomouce roku 1642 se rychle dostane do širšího podvědomí.

Klíčový moment jeho kariéry nastává v roce 1645, kdy je jmenován velitelem města Brna, od roku 1641 hlavního města Moravy.

*Jmenuji se Jean-Louis Raduit
de Souches, je mi 37 let a
byl jsem jmenován roku
1645 velitelem Brna
samotným císařem!*

*Spoléhá na mě celá armáda
habsburské monarchie,
abych jim ubránil Vídeň
před Švédy! Jsem energický,
talentovaný, i vzdělaný a
zorganizuji jim celou
obranu. Mezi námi. taky mě
nic jiného nezbyvá, jinak se
mnou Švédi, kde jsem dřív
sloužil, nebudou mít
nejmenší slitování....A já se
mám dožít minimálně 70 a
čekají mě samé skvělé věci.
Tedy do boje!!*

*A že Brno ubráním, to
ukázala historie.. .*

*Nyní poznáte i mé hlavní
spolubojovníky a nepřátele.*

Au revoir mes amis!

*Mé jméno v sobě nese jméno
boha hromu Thora ze
starogermánských ság.*

*Ano, jsem Lennart Torstenson,
vrchní velitel švédských vojsk
královny Kristíny. Mám pověst
nejlepšího velitele celého
třicetiletého konfliktu a patřím
mezi špičkové vojevůdce celého
17. století!*

*Dobývám jedno opevněné
město za druhým a jsem
opředen pověstí
neporazitelnosti i proto, že mě
na mých taženích doprovází má
krásná žena a ani podagra mi
neubírá na mých vojenských
schopnostech!*

*Před Brnem jsem už potřetí a
tentokrát to myslím vážně!
Dobytí města nebude problém.
Máme zhruba dvacetinásobnou
přesilu! Tak tedy do útoku!*

*Jsem Ogilvy, Georges Jacob
Ogilvy, jsem Skot a velitel hradu
a pevnosti Špilberk.*

*V bojích za císaře pána,
kterému sloužím již nějaký ten
rok, jsem ztratil jednu ruku a
přezdívací mě tak "Jednoruký".*

*Mezi námi, velitelem města
Brna jsem měl být jmenován já
a ne ten kosmopolita Raduit de
Souches, který je dokonce o tři
roky mladší, a Francouz k tomu!*

Ale do akce již!

*Na hradě je jen asi čtyřicet
mušketýrů a je potřeba opravit
pobořené hradby a Švédové,
poté co upustili od dobývání
Vídne, míří houfně na Brno.*

A že jich je!!

“Kdo brání Brno, brání celou Moravu!” To je heslo, pod kterým vyzýval obránce Brna k boji a posiloval v nich víru ve vítězství. Páter Martin Středa, jezuitský kněz a toho času rektor jezuitské koleje v Brně, zastával i funkci provinciála českých jezuitů. Stal se duchovním i morálním pilířem celé obrany, organizoval studenty, ale i tovaryše a měšťanstvo a pomáhal všude, kde je třeba. Měl pověst svatého muže a lidé věřili, že jim svými modlitbami k Černé Madoně uhájení Brna vyprosil.

V roce 1645, za třicetileté války, trpí české země i Morava pod náparem švédských vojsk. Císař Ferdinand III. se rozhodne jmenovat velitelem obrany města Brna francouzského důstojníka Raduit de Souches, rodáka z La Rochelle, pro jeho vojenský talent, neohroženost a také proto, aby využil jeho znalostí švédské taktiky.

14/03/1645

... a tímto jmenujeme
plukovníka Raduita
de Souches velitelem
obranu Brna!

Jmenování předává Raduitovi de Souches císařův mladší bratr Leopold I. Vilém, vrchní velitel císařských vojsk.

Brno budu bránit do
posledního muže!

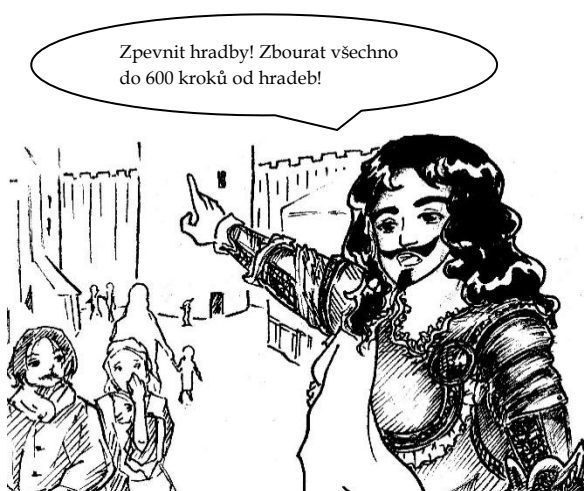
Následující den přijíždí Raduit de Souches se svou družinou do Brna.

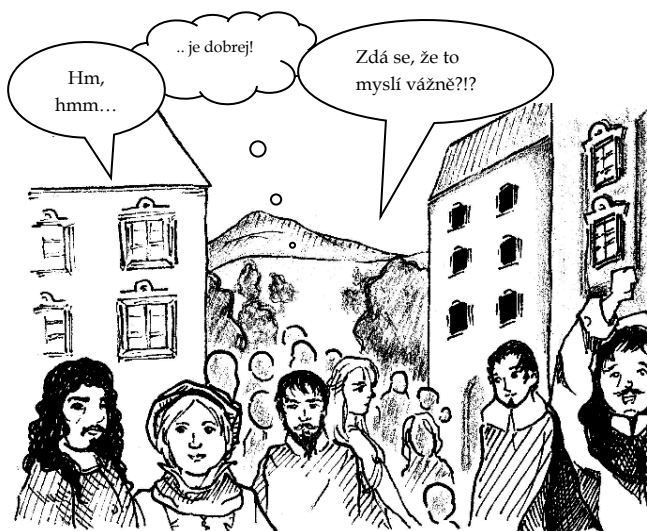
Brno, 15/03/1645

Brňané zpočátku císařově volbě nedůvěřovali, ale Raduitovo chování a osobní dopis císaře brněnským konšelům o jeho spolehlivosti rozptýlily jejich obavy.

Za šest týdnů bylo město pod jeho velením připraveno k obraně, byl vytvořen obranný prostor před hradbami a hrad spojen s městem krytou cestou.

Podplukovník Ogilvy, původem Skot, tehdejší velitel hradu Špilberka, se volbou nového velitele cítil velmi dotčen

Znám rozkazy. Myslet si ale budu svoje! A až mě Bůh povolá k sobě, v Brně se rozhodně pohřbít nenechám!

První švédské oddíly přijíždějí k Brnu 3. května, následujícího dne přitáhl před Brno i generál Torstenson s celým vojskem.

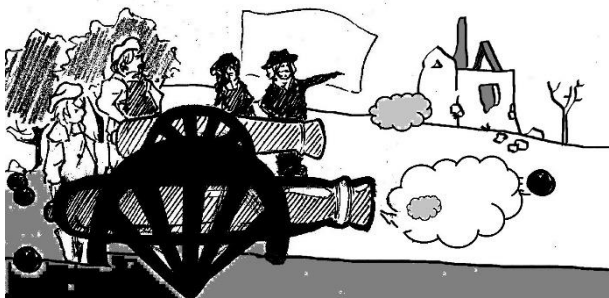
Brno, 03/05/1645

Generál Lennart Torstenson, vrchní velitel švédských vojsk, do té doby v třicetileté válce neporažený...

Brno musím mít za každou cenu! Tu myší díru dobudu do tří dnů!

Páter Martin Sřreda, rektor brněnské jezuitské koleje, duchovní a morální pilř celé obrany, organizuje studenty a povzbuzuje k boji.

Od poloviny května začíná Brno hladovět, Raduit de Souches a brněnský hejtman Sak z Bohuňovic organizují soupis dobytka a chudých.

I Švédové se začínají potýkat s nedostatkem potravin, píce i střeliva a pokoušejí se opět vyjednávat. Brňané ani v nejmenším nehodlají město vydat bez boje a z hradeb se jim vysmívají a vybízejí nepřítele, aby se naučil lépe střílet.

1. června dorazila Švédům pomoc dvou tisíc Rakoczyho jezdců a zapojili se hned do obléhání.

14. července 1645: Den švédského neúspěchu – během velké bouře byly příkopy Švédů před Veselou a Židovskou branou zaplaveny, nepřátelé prchají před potopou do cihelny.

Raduit de Souches zformuje před Veselou branou pěší oddíl, podporován jízdou a palbou ze Špilberku velí k útoku!

Obránci pobili nemálo Švédů, zničili nebezpečné příkopy odnesli si kořist a zajali devatenáct vojáků!

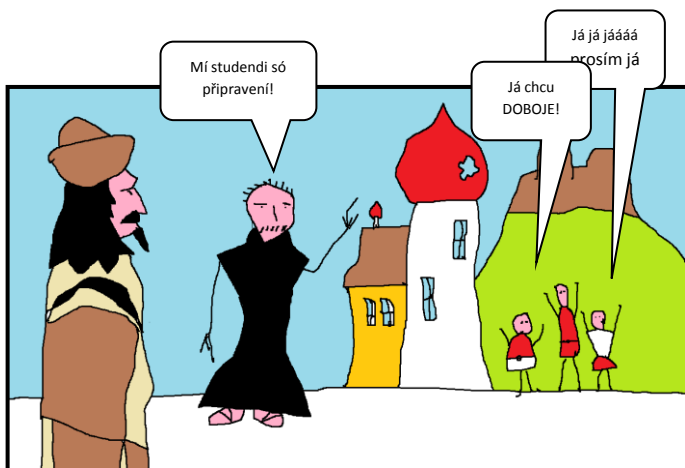
V další části **příběhu** naši **hrdinové** trochu **zpustli**, a vlivem **dlouhého** obléhání a **únavy** se poněkud **vybarvili**

Po nevydařeném útoku píše smutný generál Lennart Torstenson, dosud neporažený, z ležení v Komárově, švédskému legátovi Salviovi:

Drahý Salve! Kdybych měl víc pěšáků,
tag tu brněnské myši díru dobudu coby
dub!!!

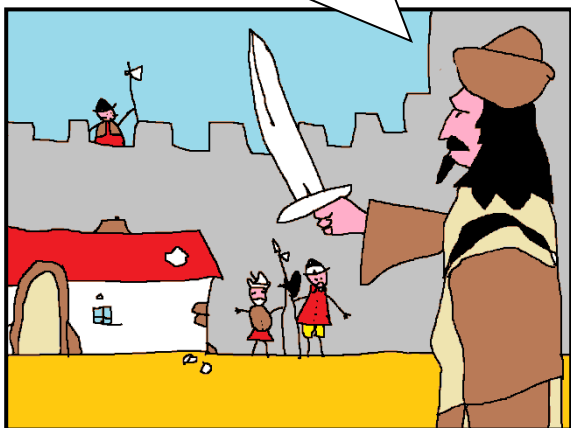

17. června: k obraně se hlásí studenti, tovaryši i desetiletí chlapci, které organizuje páter jezuitské koleje Martin Středa.

Jean Louis Raduit de Souches se tedy rozhodl nasadit do boje i studenty.

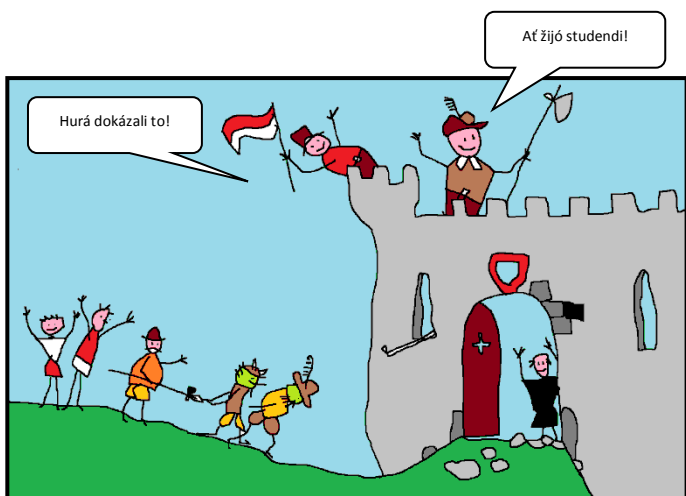
Zformuju dvě útočné čety z tudentů, tovaryšů a
přidáme je k vojákům! Výpad provedem u nemocnice
Svaté Ani!!

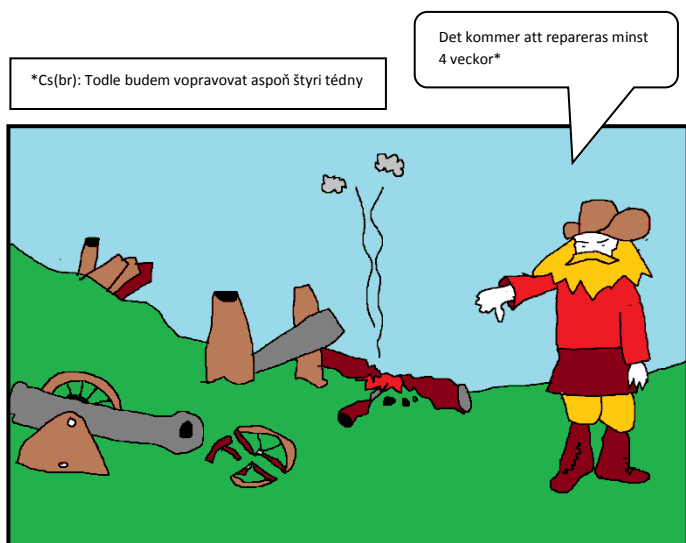
U nemocnice Svaté Anny provádějí Brňané překvapivý výpad!!! Ničí tři děla ze čtyř a zapalují švédské podkopy a příkopy!

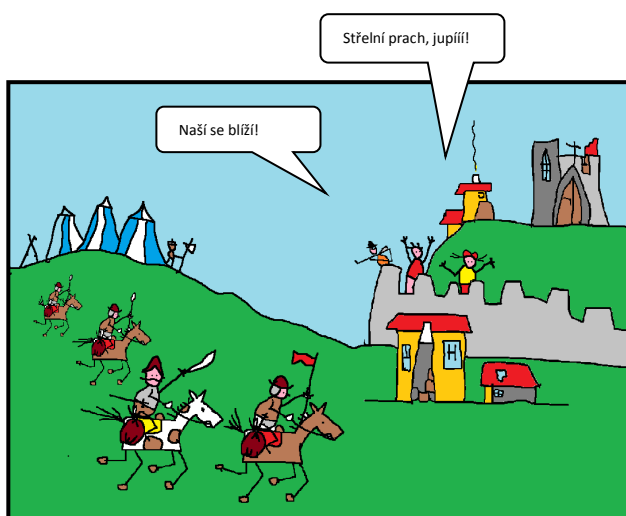
Vojáci se studenty zajali šedesát Švédů, z toho dokonce jednoho oficíra!

Nečekaný výpad Brňanů způsobil Švédům velké ztráty a značně prodloužil dobu obléhání.

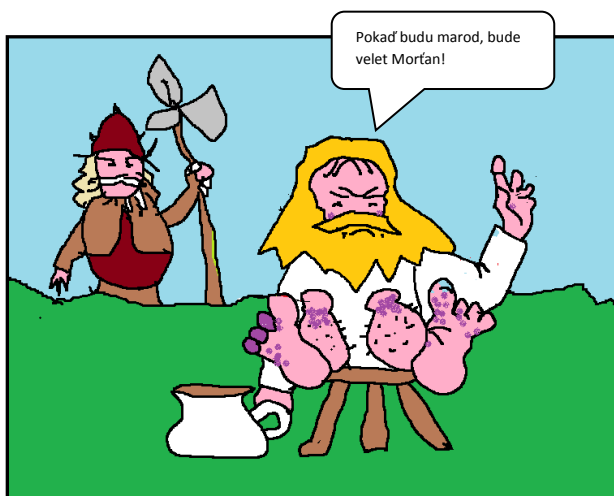
26.června – první pomoc Brňanům! Podplukovník hrabě Štěpán z Vrbna se s třemi sty muži probíjí do obleženého města a dováží v kožených vacích tolik potřebný střelný prach.

Překvapení Švédové jsou nečekanou pomocí zaskočeni, dokonce uvažují o stažení ...

V polovině července: generála Torstensona trápí dna Velením proto dočasně pověří svého zástupce generála Mortaigne.

Generál Mortaigne, poté co se mu nepodařilo obránce ani lichotkami, ani hrozbami přimět, aby se vzdali, je rozhodnut s Brňany rychle skoncovat!

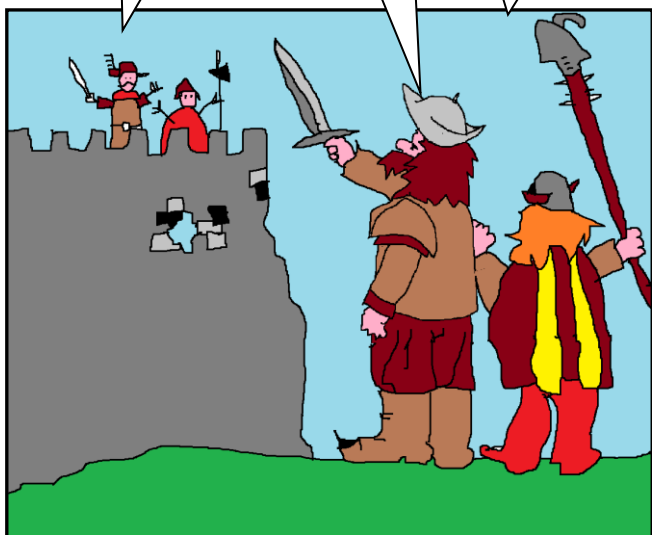
Vi slâ dig!! * já vám ukážu!!!

Štat! budem bránit do posledního borca!
Padéte!

Stateční Brňané, pro vaše blaho, **VZDEJTE SE!!!**

Överlämnande!!!

Bara vânta!! * Jen počkejte!!!

Za pár dnů nám přijde
na pomoc celé
Rákoczyho vojsko!!!

Druhá pomoc Švédům přichází 19. července, vede ji Zikmund Rákoczy, syn sedmihradského knížete Jiřího, který přivádí 10 tisíc mužů. Přichází německá pěchota, sedmihradská jízda, uherští hajduci, přivezli dvanáct 38 liberních děl a dva kartouny - velká děla, zvaná Kočka a Myš.

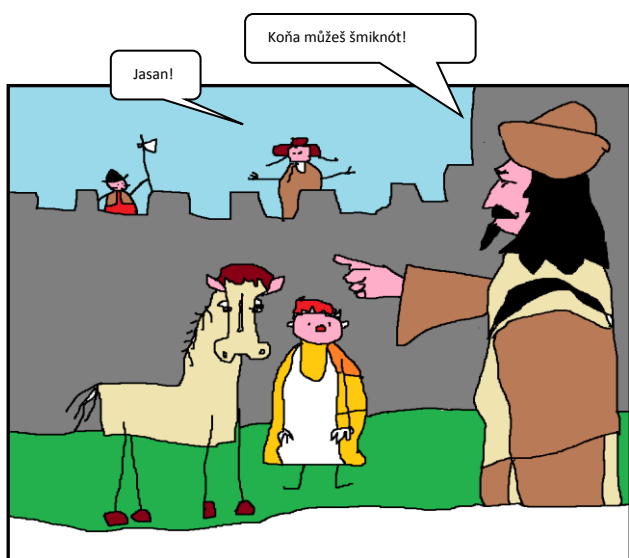
25. července: velká děla - kartouny, Kočka a Myš, ostřelují Brno, především Starou radnici a jezuitský kostel.

Plukovník Jean Louis Raduit de Souches vzpomíná na mládí, kdy hájil své rodné město proti mušketýrům kardinála Richelieu krále Ludvíka XIII...

Koncem července začíná být v Brně citelný nedostatek potravin. Bylo nutné začít s porážkou koní, ačkoli se tehdy koňské maso jako potrava nepoužívalo. Pro řezníky by znamenalo zpracování koňského masa ztrátu cti a poctivosti. Po dohodě s městskou radou vydává Jean Louis Raduit de Souches řezníkům osvědčení, chránící jejich čest při porážce koní.

Počátkem srpna dochází Švédům trpělivost, obléhají město už čtvrtý měsíc bez výsledku Generál Torstenson zvažuje, má-li se pokusit o závěrečný útok, nebo raději odtáhnout. Nakonec se rozhodne pro útok!

V noci 8. srpna přichází Brňanům pomoc vyslaná generálem Gallasem, 250 císařských dragounů přivezlo 350 liber síry k výrobě střelného prachu.

V předvečer bitvy se Brňané chodí modlit k obrazu Černé Madony u sv. Tomáše, v kostelích se slouží mše svaté.

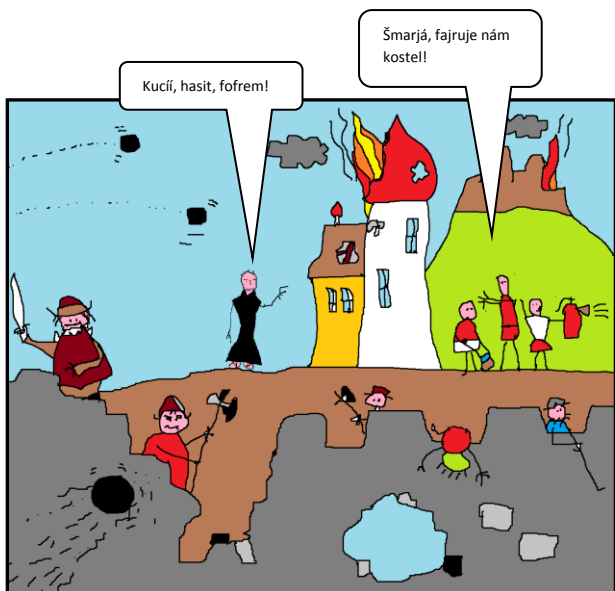
O půlnoci 15. srpna 1645 v kostele svatého Tomáše:

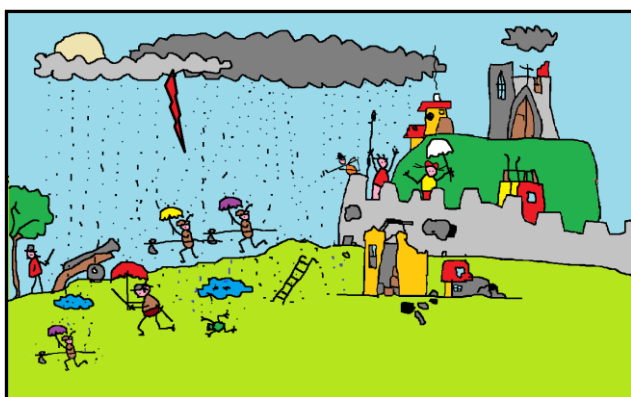
15. srpna 1645 v pět hodin ráno Švédové zahajují generální útok. Útočí nejprve na Petrov a na jezuitský kostel s kolejí.

Při intenzivním švédském útoku byly na Petrově poškozeny kanovnícké domy a do chrámu padaly koule, byla vážně poškozena i věž jezuitského kostela ...

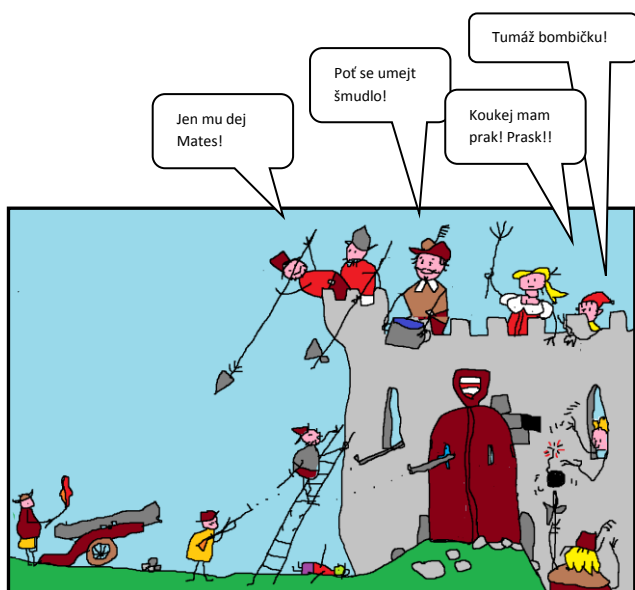
Ve 14 hodin vypukl prudký déšť, který na chvíli přerušil švédský útok.

V 17 hodin generál Torstenson rozhodl zaútočit na Brno na šesti místech najednou: na Petrov, na Židovskou bránu, na Krytou cestu, na jezuitský kostel a na kostel sv. Tomáše.

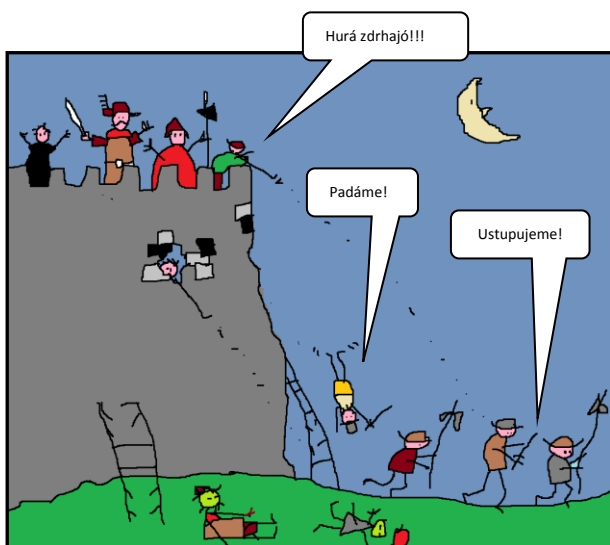
U Petrova Švédové došli až do příkopu a byli zahnáni střelbou, granáty, hrnci s vařící vodou, kamením, halapartnami. U Židovské brány se Švédové dostali do příkopů a na předhradbí, kde velel měšťan Matyáš z Hofu.

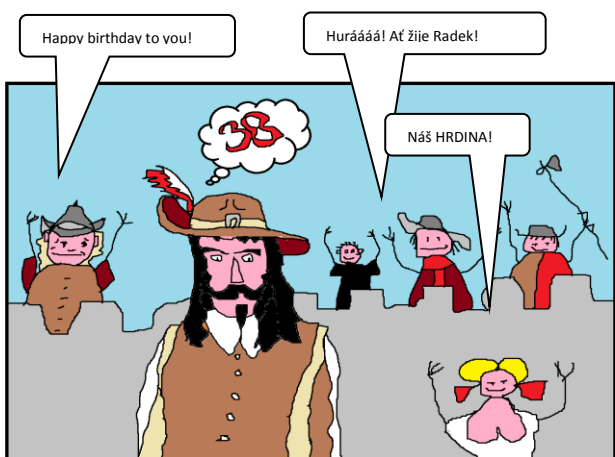
Jezuitský kostel s kolejí brání studenti, tovaryši a měšťané, povzbuzovaní Martinem Středou. Útočí na ně německá pěchota a hajduci, jsou však odraženi palbou obránců.

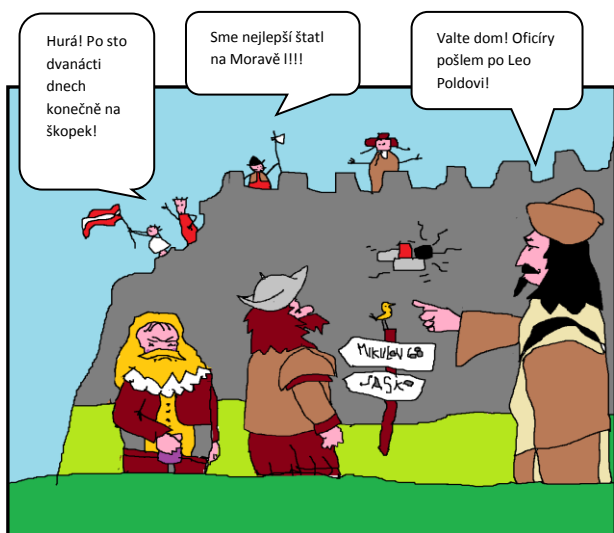
U kostela svatého Tomáše probíhají nejtvrďší boje, útočí zde elitní pluk Altblau, pluk generála Mortaigne, Rákoczyho německá pěchota. Útočníci se dostali až na obrubu hradeb, ale v pravý čas Raduit de Souches povolal zálohu dragounů z kostela, která zachránila situaci a útok odrazila.

Ani na jednom ze šesti úseků Švédové neuspěli, Brňané se ubránili a město bylo zachráněno. Jean Louis Raduit de Souches mohl následující den, 16.8.1645, oslavit své 38. narozeniny

23. srpna Švédové odcházejí přes Mikulov a Dolní Rakousy a dále do Saska. Raduit de Souches povolil propustit jen vojáky, důstojníci budou předáni do rukou císařova bratra Leopolda I. Viléma. Brno se stalo jediným městem na Moravě, které se ubránilo švédským vojskům a zabránilo jim tak zaútočit na Vídeň, sídelní a hlavní město císařství.

Obránci, během tří a půl měsíce trvajících obléhání ztratili 250 mužů, a 150 jich bylo zraněno. Padlých Švédů bylo asi 8000. Za vynikající vedení obrany povýšil císař Ferdinand III. plukovníka Raduit de Souches do hodnosti generála, stavu svobodných pánů a udělil mu odměnu 30 000 zlatých. Byl to počátek jeho strmě stoupající kariéry. Brzy nato se stal polním maršálem, hrabětem, usídlil se na Jižní Moravě na zámku v Jevišovicích a vybudoval kolem velké panství, na kterém se pustil i do hutní výroby. Založil poutní místo v Hlubokých Mašůvkách a zastával vysoké funkce na vídeňském císařském dvoře.

Podplukovník Ogilvy byl jmenován doživotním velitelem pevnosti Špilberk a byl též povýšen a odměněn.

Páter Martin Středa se stal podruhé provinciálem českých jezuitů.

Město Brno, které bylo obléháním těžce poškozeno, mimo náhrady válečných škod, obdrželo za statečnost a věrnost císaři polepšený městský znak a také pivní a vinný táč na věčné časy ☺.

A Torstenson? Ten se, roztrpčen neúspěchem při obléhání Brna a sužován dnou, vzdal brzy na to vrchního velení švédské armády.

Tento příběh je ztvárněn dle skutečných historických událostí a jeho hlavní hrdina je známou historickou osobností v Brně a na jižní Moravě.

Obléhání Brna patří k nejdramatičtějším a nejvýznamnějším kapitolám v historii města. Jeho jméno, v německé podobě Brünn, se stalo známým snad po celé Evropě a bylo vyslovováno s úctou a s respektem.

Jean Louis Raduit de Souches byl v 17. století označován jako „největší Brňan“.

Každoročně se v měsíci srpnu k výročí uhájení města Brna před Švédy koná rekonstrukce bitvy pod jeho vedením v rámci oslav DNE BRNA.

www.denbrna.cz

Autor: Mgr. Jana Amadou

Kresby: Petr Žák, Uchicha Kagura, Isildur

Tisková příprava: AGA studio

Historické obrazové přílohy publikovány s laskavým svolením MMB.

Copyright: myskrt a

Spolek přátel Raduit de Souches

Více o JLRDS a jeho stopách, které jsou stále živé, najdete na:

www.raduitdesouches.cz

Spolufinancováno z prostředků
Jihomoravského kraje

Další publikování a použití podkladů se bez souhlasu autorů zapovídá.